

United Nations
Nations Unies

International
Criminal Tribunal
for the former
Yugoslavia

Tribunal Pénal
International pour
l'ex-Yougoslavie

SAOPŠTENJE ZA JAVNOST

(Isključivo za medije. Nije zvaničan dokument)

VEĆA

Hag, 17. decembar 2008.

Sažetak Presude u predmetu Tužilac protiv Astrita Haraqije i Bajrusha Morine

U nastavku se nalazi sažetak presude Veća koju je danas pročitao sudija Orije:

Pretno veće danas zaseda kako bi izreklo presudu u predmetu *Tužilac protiv Astrita Haraqije i Bajrusha Morine*.

U svrhu ovog zasedanja Pretno veće će ukratko izneti istorijat postupka, merodavno pravo, neke od argumenata strana u postupku i zaključke Veća. Želimo da naglasimo da je ovo samo sažetak i da je jedini merodavni prikaz zaključaka Pretnog veća pismena presuda koja će biti na raspolaganju po završetku ove sednice.

Istorijat postupka i Optužnica

Tužilaštvo je optužnicu protiv Astrita Haraqije i Bajrusha Morine podnelo 8. januara 2008, a optužnica je potvrđena 12. februara 2008. U njoj se navodi da su optuženi u julu i avgustu 2007, po vlastitom nahođenju ili na zahtev drugih, podsticali na izvršenje nepoštovanje suda ili ga izvršili tako što su svesno i namerno ometali sprovođenje pravde stupivši u kontakt sa zaštićenim svedokom u predmetu *Tužilac protiv Haradinaja i drugih*. Zaštićeni svedok nazivaće se u ovoj presudi "svedok 2".

U Optužnici se navodi da su optuženi znali da je svedok 2 važan svedok u predmetu *Haradinaj i drugi*. Dalje se navodi da je početkom jula 2007. Astrit Haraqija, tadašnji ministar kulture, omladine i sporta, uputio Bajrusha Morinu, koji poznaje svedoka 2, da organizuje sastanak na kojem bi ubedio svedoka 2 da ne svedoči protiv Ramusha Haradinaja. U Optužnici se navodi da, iako je Astrit Haraqija isprva imao nameru da zajedno s Bajrushom Morinom otputuje kako bi se sastao sa svedokom 2, na kraju se sa njim sastao samo Bajrush Morina. Prema navodima Optužnice, 10. i 11. jula 2007. Bajrush Morina i svedok 2 održali su dva sastanka, koje je snimala policija, na kojima je Bajrush Morina vršio pritisak na svedoka 2 da ne svedoči protiv Ramusha Haradinaja. U svom svojstvu tadašnjeg službenika Ministarstva kulture, omladine i sporta Bajrushu Morini je bilo potrebno odobrenje za putovanje u inostranstvo. Prema navodima Optužnice, troškove je snosilo Ministarstvo.

Na osnovu gorenavedenog, Tužilaštvo tereti

(1) Astrita Haraqiju u jednoj tački Optužnice za nepoštovanje suda, kažnjivo na osnovu pravila 77(A)(iv) Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda ili, alternativno, u jednoj tački Optužnice za podsticanje na nepoštovanje suda, kažnjivo na osnovu pravila 77(A)(iv) i (B) Pravilnika; i

(2) Bajrusha Morinu u jednoj tački Optužnice za nepoštovanje suda, kažnjivo na osnovu pravila 77(A)(iv) Pravilnika.

Suđenje je vođeno od 8. septembra 2008. do 11. septembra 2008. Na suđenju je Pretno veće u spis uvrstilo 39 dokaznih predmeta. Saslušalo je i pet svedoka Tužilaštva i četiri svedoka Haraqijine odbrane. Astrit Haraqija je uz to izneo i svoju izjavu na osnovu pravila 84bis i dao iskaz kao svedok. Branilac Bajrusha Morine nije izveo nijednog svedoka.

Internet address: <http://www.un.org/icty>

Media Office/Communications Service

Churchillplein 1, 2517 JW The Hague. P.O. Box 13888, 2501 EW The Hague. Netherlands

Tel.: +31-70-512-5343; 512-5356 Fax: +31-70-512-5355

Merodavno pravo

Osvrnuću se sada na relevantne pravne norme i njihovu primenu u ovom predmetu.

Iako se u Statutu ne govori o nepoštovanju suda, nesumnjivo je utvrđeno da Međunarodni sud raspolaže inherentnom nadležnošću da krivično goni i kažnjava nepoštovanje suda. Ta inherentna nadležnost proizlazi iz sudskih ovlašćenja Međunarodnog suda da obezbeđuje neometano vršenje svojih nadležnosti na osnovu Statuta i očuvanje svojih osnovnih sudskih funkcija.

Obojica optuženih terete se na osnovu pravila 77(A)(iv) Pravilnika. Tim pravilom predviđa se sledeće:

Vršeci svoja inherentna ovlašćenja, Međunarodni sud može proglasiti krivim za nepoštovanje suda one koji svjesno i hotimično ometaju sprovođenje pravde, uključujući svaku osobu:

(iv) koja pretili svjedoku, zastrašuje ga, na bilo koji način mu nanese štetu ili mu ponudi mito, ili na drugi način utiče na svedoka koji svedoči ili je svedočio ili će svedočiti u postupku pred većem, ili na potencijalnog svjedoka;

"Pretnja" se definiše kao saopštena namera da se nanese povreda ili šteta neke vrste svedoku i/ili svedokovoj imovini ili trećoj osobi i/ili njenoj imovini kako bi se uticalo na volju svedoka kojem je pretnja upućena ili se njegova volja slomila. "Zastrašivanje" se sastoji od dela ili kažnjivih propusta za koje je verovatno da predstavljaju direktne, indirektne ili potencijalne pretnje svedoku, koje mogu omesti iskaz svedoka ili na njega uticati. Formulacija "na drugi način uticati na svedoka" obuhvata dela ili propuste koji ne predstavljaju pretnje, zastrašivanje, nanošenje povrede ili nuđenje mita, a koji mogu i za koje je verovatno da će omesti svedoka u davanju punog i istinitog iskaza ili će na bilo koji drugi način uticati na prirodu svedokovog iskaza. Osoba koja na drugi način utiče na svedoka morala je to činiti voljno i sa znanjem da će njeno postupanje najverovatnije omesti svedoka ili na njega uticati.

Alternativno, Astrit Haraqija se takođe tereti za podsticanje na izvršenje nepoštovanja suda na osnovu pravila 77(B) Pravilnika, prema kojem će svaka osoba koja svesno i namerno podstiče i/ili navodi drugu osobu na izvršenje bilo kog od dela kažnjivih po pravilu 77(A) Pravilnika biti kažnjena istim kaznama kao i osoba koja je izvršila to delo.

Uslov u vezi s potkrepljujućim dokazima

Osvrnuću se sada na pitanje koje je pokrenula Haraqijina odbrana, odnosno da li su za dokaze u vezi s delima i postupanjem Astrita Haraqije u razgovoru vođenom s Bajrushom Morinom kao osumnjičenim, uvrštenom u spis, nužni potkrepljujući dokazi i, ako jesu, mogu li ti potkrepljujući dokazi doći od istog svedoka. Ako je odgovor na oba pitanja potvrđan, onda Pretresno veće mora razmotriti u kojoj meri se zaključci Veća mogu valjano osloniti na izjavu koja nije podvrgnuta unakrsnom ispitivanju.

Žalbeno veće je potvrdilo načelo da osuda koja se zasniva isključivo ili u presudnoj meri na iskazima nekog svedoka kojeg optuženi nije imao prilike da ispita ili da u njegovo ime bude ispitan bilo tokom istrage ili na suđenju, predstavlja neprihvatljivo kršenje prava optuženog na pravično suđenje. Pravo na suočenje sa svedokom odnosi se kako na iskaze koje je protiv optuženog dao redovni svedok, tako i na iskaze saoptuženog. Stoga je iskaz svedoka koji nije bio podvrgnut unakrsnom ispitivanju nužno potkrepiti na zadovoljavajući način značajnim dokazima kako bi se taj iskaz mogao upotrebiti kao osnov za osudu.

Kako ni u Pravilniku, ni u jurisprudenciji Međunarodnog suda nema predmeta koji bi se ticao uslova u vezi s potkrepljujućim dokazima, Pretresno veće je proučilo načine na koje se s tim u vezi postupa u nekoliko različitih nacionalnih pravosudnih sistema. Pretresno veće je to učinilo samo u smislu traženja smernica, budući da nije obavezno da sledi nacionalna pravila u vezi s potkrepljujućim dokazima.

Na osnovu analize, koja se iznosi u presudi, Pretresno veće je zaključilo da, dok u nekim pravosudnim sistemima postoji uslov da dokazi, kako bi se mogli koristiti u smislu potkrepe, moraju poticati iz odvojenog i nezavisnog izvora, drugi se sistemi koriste manje formalnim pristupom i zahtevaju jedino da potkrepljujući dokazi povezuju optuženog s krivičnim delom, pri čemu ne moraju nužno poticati iz različitog izvora.

Svesno svoje obaveze da primenjuje pravila o dokazima koja u najvećoj meri idu u prilog pravičnom rešenju pitanja kojim se Veće bavi i koja su u skladu s duhom Statuta i opštim pravnim načelima, Pretresno veće je utvrdilo da, kako bi neki dokaz mogao da predstavlja potkrepu za iskaz neproveren putem unakrsnog ispitivanja, taj dokaz ne samo da mora u vrlo velikoj meri da ukazuje na istinitost tog iskaza, to jest da ističe njegovu dokaznu vrednost, nego mora i biti dobijen na nezavisan način. Odbacivši suviše formalan pristup ovom pitanju, Pretresno veće je konstatovalo da potkrepljujući dokazi mogu obuhvatati dokaze koji su, iako potiču iz istog izvora, dobijeni pod različitim okolnostima, u različito vreme i s različitom svrhom. Takvi bi dokazi zaista ispunili uslov zadovoljavajuće potkrepe, čime se želi sprečiti zadiranje u prava optuženog.

Odgovornost Bajrusha Morine

Osvrnuću se sada na zaključke Pretresnog veća u vezi s odgovornošću Bajrusha Morine.

Pred Pretresnim većem su izvedeni dokazi na osnovu kojih je utvrđeno da je Bajrush Morina 2. jula 2007. kontaktirao svedoka 2 i nakon toga otputovao da se sa njim sastane 10. i 11. jula. Na tim sastancima Bajrush Morina je svedoku 2 rekao da ga je Astrit Haraqija poslao da od svedoka 2 zatraži da ne svedoči protiv Ramusha Haradinaja kako bi se Haradinaj spasao. Bajrush Morina je svedoku 2 takođe rekao da su drugi svedoci koji su u predmetu *Haradinaj i drugi* svedočili pred Međunarodnim sudom kasnije ubijeni.

Pretresno veće je konstatovalo da iz dokaza dosledno sledi da je Bajrush Morina znao da će svedok 2 svedočiti u predmetu *Haradinaj i drugi*. Pretresno veće je odbacilo argument odbrane da tužilac nije uspeo da dokaže van razumne sumnje da je bilo vrlo verovatno da će ponašanje Bajrusha Morine odvratiti svedoka 2 od davanja iskaza. Iako se ponašanje Bajrusha Morine ispoljilo kao davanje prijateljskog saveta u iskreiranoj prijateljskoj atmosferi, bilo je jasno da su reči Bajrusha Morine bile zamišljene kao snažan i jednoznačan poziv svedoku 2 da se suzdrži od svedočenja u predmetu *Haradinaj i drugi*, te da su se samo tako mogle i shvatiti. Po mišljenju Pretresnog veća, takvo ponašanje predstavljalo je zastrašivanje, odnosno uticanje one vrste koja se zabranjuje pravilom 77(A)(iv) Pravilnika. Neuspeh Bajrusha Morine da odvrati svedoka 2 od davanja iskaza nema nikakvu materijalnu težinu u vezi s utvrđivanjem odgovornosti Bajrusha Morine.

Isto tako, iako odbrana tvrdi da motiv nije postojao, to nije moglo imati uticaja u ovom predmetu. Kao što postojanje motiva za izvršenje krivičnog dela samo po sebi ima tek minimalnu, ako uopšte ikakvu, dokaznu vrednost pri utvrđivanju da li je optuženi počinio krivično delo, tako nepostojanje motiva ne može pobiti činjenice utvrđene na osnovu pouzdanih dokaza. Nepostojanje motiva može, međutim, ukazati na potrebu da se dodatno ispita u kojoj su meri dokazi uverljivi pre no što se utvrdi da je krivično delo počinjeno i da ga je počinio optuženi. Međutim, u ovom predmetu dokazi su jaki i uverljivi.

Pretresno veće je stoga konstatovalo da ponašanje Bajrusha Morine predstavlja nepoštovanje suda na osnovu pravila 77(A)(iv) Pravilnika.

Odgovornost Astrita Haraqije

Preći ću sada na zaključke Pretresnog veća u vezi s odgovornošću Astrita Haraqije.

Pretresno veće prvo se osvrnulo na tvrdnju tužioca da se 2. jula 2007. Astrit Haraqija sreo s Bajrushom Morinom na jednoj kulturnoj priredbi u Peći i naložio mu da organizuje sastanak sa svedokom 2. Iako dokazi nisu nepobitni, Pretresno veće je konstatovalo da datum i mesto tog razgovora nisu od materijalne važnosti za odgovornost Astrita Haraqije i potom se usredsredilo na pitanje da li je utvrđeno da je Astrit Haraqija naložio Bajrushu Morini da utiče na svedoka 2.

Pretresno veće podseća na svoj zaključak da ponašanje Bajrusha Morine predstavlja nepoštovanje suda. Iako se o upletenosti Astrita Haraqije najdirektnije može zaključivati na osnovu razgovora s Bajrushom Morinom kao osumnjičenim i presretnutih razgovora u vezi sa sastancima između Bajrusha Morine i svedoka 2, Pretresno veće je konstatovalo da je njegova upletenost takođe utvrđena na osnovu celokupnih dokaza. Pretresno veće je imalo na umu da većina dokaza potiče od Bajrusha Morine. Međutim, Veće je smatralo da su oni nezavisni od razgovora s osumnjičenim i da su međusobno nezavisni budući da su proizašli iz različitih okolnosti, u različito vreme i s različitom svrhom, kao što se detaljnije objašnjava u presudi.

Osim što je različite kategorije dokaza smatralo u dovoljnoj meri međusobno nezavisnima i stoga dovoljnima za potkrepu razgovora s osumnjičenim, Pretresno veće je i konstatovalo da celokupni dokazi pokazuju visok stepen konsistentnosti u vezi s upletenošću Astrita Haraqije. Štaviše, Pretresno veće je konstatovalo da dokazi pobijaju alternativni scenario, prema kojem se Bajrush Morina navodno dosledno pozivao na Astrita Haraqiju u svim okolnostima i u svakom trenutku kada bi se pokazalo da se radi o inkriminišućim dokazima. Osim toga, rokovnik Astrita Haraqije i njegove druge obaveze povezane s putovanjima nisu u suprotnosti s dokazima u vezi s upletenošću Astrita Haraqije, budući da ne ukazuju ni na kakve druge obaveze predviđene za relevantne datume, što bi moglo pobuditi razumnu sumnju u učestvovanje Astita Haraqije.

I konačno, razmatranje alternativnog motiva za Bajrusha Morinu da se sastane sa svedokom 2 kako bi uticao na njegovo svedočenje takođe nije ukazalo na postojanje razumne sumnje u vezi s odgovornošću Astrita Haraqije. Pretresno veće je smatralo da je izuzetno malo verovatno da bi Bajrush Morina na vlastitu inicijativu krenuo na putovanje, s obzirom na njegovu ličnu i finansijsku situaciju. S druge strane, Astrit Haraqija uključio se u odbranu Ramusha Haradinaja u kontekstu svog političkog položaja u Demokratskom savezu Kosova i koalicionoj vladi pod Haradinajem. Osim toga, Astrit Haraqija u više je navrata izrazio svoje nezadovoljstvo i nedostatak razumevanja u vezi sa suđenjem Kosovarima kao što je Ramush Haradinaj pred ovim Sudom.

Zaključno, Pretresno veće se uverilo da jedini razumni zaključak koji se može izvući iz celokupnih dokaza, s obzirom na višestruke potkrepljujuće veze i okolnosti u celini, jeste da je Astrit Haraqija znao da je svedok 2 bio svedok u predmetu *Haradinaj i drugi* pred Međunarodnim sudom i da je naložio Bajrushu Morini da poseti svedoka 2 s konkretnim zadatkom da utiče na njegovo svedočenje.

Iako se Astrit Haraqija nije lično susreo ili komunicirao sa svedokom 2, Pretresno veće je konstatovalo da iz dokaza sledi van razumne sumnje da je Astrit Haraqija, znajući da se svedok 2 sprema da da iskaz pred Međunarodnim sudom, upotrebio svoj uticaj nad Bajrushom Morinom koji je prihvatio Haraqijin autoritet i sledio njegove naloge. Stoga je Pretresno veće konstatovalo da je ponašanje Astrita Haraqije činilo integralni deo kažnjivog ponašanja Bajrusha Morine i da stoga predstavlja nepoštovanje suda u skladu s pravilom 77(A)(iv) Pravidnika.

Odmeravanje kazne

Osvrnuću se sada na razmatranje Pretresnog veća u vezi s kaznom koju valja izreći.

Pretresno veće je primetilo u vezi s obojicom optuženih da je zastrašivanje svedoka naročito težak oblik među potencijalnim načinima ometanja sprovođenja pravde. Ta ocena težine uzela je u obzir i važnost atmosfere na suđenjima pred Međunarodnim sudom koja mora da omogući valjano sprovođenje pravde tako što će svedoci biti zaštićeni od zastrašivanja. Stoga Pretresno veće konkretnu situaciju, u kojoj se našlo Pretresno veće u predmetu *Haradinaj i drugi* pokušavajući da osigura svedočenje svedoka u atmosferi koju su mnogi svedoci doživljavali kao nesigurnu, neće dalje uzimati u obzir kao otežavajuću okolnost.

Pretresno veće je konstatovalo da je Astrit Haraqija zloupotrebio svoj visoki položaj u strukturi vlasti kako bi izvršio pritisak na jednog zaposlenog u svom ministarstvu, što predstavlja otežavajuću okolnost.

Kao olakšavajuću okolnost za Bajrusha Morinu Pretresno veće je u obzir uzelo njegov dobar karakter, nepostojanje krivičnog dosjea i njegovu porodičnu situaciju. Pretresno veće je takođe uzelo u obzir i činjenicu da je prilikom izvršenja nepoštovanja suda Bajrush Morina bio pod pritiskom Astrita Haraqije, kao i to da je Bajrush Morina oklevao da izvrši ono što mu je Astrit Haraqija rekao da učini i da se izvinio za svoje ponašanje svedoku 2.

Kao olakšavajuću okolnost za Astrita Haraqiju Pretresno veće je u obzir uzelo njegov dobar karakter i njegovo sudelovanje u inkluzivnim političkim projektima s ciljem pomirenja, kao i njegovu porodičnu situaciju.

Dispozitiv

Pročitacu sada relevantan deo dispozitiva presude. Gospodine Haraqija, gospodine Morina, molim Vas da ustanete.

Na osnovu Statuta Međunarodnog suda i pravila 77 i 77bis Pravilnika:

Optuženi Astrit Haraqija je kriv za nepoštovanje suda (tačka 1), kažnjivo na osnovu pravila 77(A)(iv) i pravila 77(G) Pravilnika;

Astritu Haraqiji se izriče jedinstvena zatvorska kazna u trajanju od pet meseci. Astrit Haraqija je u pritvoru proveo 36 dana i ima pravo da mu se na osnovu pravila 101(C) Pravilnika vreme provedeno u pritvoru uračuna u izdržavanje izrečene kazne.

Optuženi Bajrush Morina je kriv za nepoštovanje suda (tačka 1), kažnjivo na osnovu pravila 77(A)(iv) i pravila 77(G) Pravilnika;

Bajrushu Morini se izriče jedinstvena zatvorska jedinstvena zatvorska kazna u trajanju od tri meseca. Bajrush Morina je u pritvoru proveo 36 dana i ima pravo da mu se na osnovu pravila 101(C) Pravilnika vreme provedeno u pritvoru uračuna u izdržavanje izrečene kazne.

Sekretar će preduzeti mere potrebne za izvršenje kazne.

Ovim se zaključuje izricanje presude, koja je od sada dostupna javnosti. Veće završava zasedanje.

*****